

anus en omgeving belangrijk, terwijl ook een rectaal uitstrijk-preparaat moet worden gemaakt. Het vinden van spermatozoën in het uitstrijkje is immers een zeker bewijs dat een immissio penis heeft plaats gevonden. G. Faber

62-59. Anterior tibial pain. French, B. en W. H. Price. Brit. med. J. II, 1291.

De patiënten, die worden beschreven, lijden aan een syndroom, dat enigszins doet denken aan het beeld, dat wordt waargenomen bij „claudicatio intermittens”. In tegenstelling daarmee treedt het echter op bij jonge mannen en wordt de pijn gevoeld aan beide benen in het gebied van de m tibialis anterior en de pijn verdwijnt pas na rust, die minstens twintig tot dertig minuten heeft geduurd. Bovendien bestaan er geen verschijnselen, die aan een vaatziekte doen denken en wordt het syndroom door een operatie genezen. Iedere coach van een atletiekploeg is bekend met de gevoeligheid en pijn in de m praetibialis, die kan optreden bij hardlopers en verspringers, die met hun training beginnen. De aangedane spieren worden hard en zwellen op.

Ook kent men de laatste vijftien jaar het beeld van infarcering van de m tibialis anterior. Soms zijn de mm. peronei mede aangedaan. Het schijnt, dat aan deze infarcering een enkele keer een letsel, of een perifere vaatziekte, of een embolus ten grondslag ligt, maar dikwijls blijken de arteriën volkomen normaal te zijn.

De hier beschreven patiënten, waren jonge mannen, in volle gezondheid, die geleidelijk aan steeds vaker last begonnen te ondervinden bij het beoefenen van sport. Zij kregen pijn aan de voorkant van hun beide onderbenen. In het begin echter slechts aan één been. De klachten verdwenen na rust, doch pas na ongeveer een half uur. Er waren dan in het geheel geen rest-verschijnselen, ook geen gevoel van lichte vermoeidheid in de benen. In de loop der jaren trad de pijn bij inspanning steeds vaker op. Een enkele maal ook 's nachts, maar dat was dan nadat op de voorafgaande middag een zware sportbeoefening had plaats gevonden. Door verschillende methoden van onderzoek kon bij de patiënten worden vastgesteld, dat voortdurende inspanning van de m tibialis anterior de pijn veroorzaakte.

Bij controle-personen ontstond bij eenzelfde inspanning een gevoel van vermoeidheid en soms ook iets pijn, die echter na rust in enkele minuten was verdwenen. Men vond, dat de bloeddorstrooming in het betrokken spiergebied tijdens rust bij deze patiënten in geen enkel opzicht minder was, dan bij gezonde controle-personen. Doch bij inspanning nam bij de controle-personen de bloeddorstrooming sterk toe en bij de patiënten niet. Bij hen nam de doorstroming wel enigszins toe, doch werd pas ongeveer tien minuten, nadat de rust was ingetreden, maximaal; tegen die tijd was bij controle-personen de doorstroming teruggekeerd tot bijna het normale rustpeil. Verder kon worden vastgesteld, dat de weefselspanning in de m tibialis bij de patiënten na inspanning tot een veel hogere waarde steeg, dan bij controle-personen en dat het veel meer tijd kostte, voordat de weefselspanning na het ophouden der inspanning weer tot de normale rustwaarde (is gelijk aan de gemiddelde rustspanning bij controle-personen) was teruggekeerd.

Vastgesteld werd, dat de toename van de weefselspanning van spieren door het verrichten van arbeid, zowel bij gezonden als patiënten, ontstaat door wateropname door het spierweefsel, dat daardoor opzwellt. Nu is de ruimte, waarin zich de tibialis anterior bevindt, juist een zeer beslotene. Enerzijds ligt deze spier tegen de tibia aan, anderzijds wordt zij begrensd door de membrana interossea en tenslotte aan de voorkant door de stevige fascia praetibialis. Door de vochtopname zwelt de spier, neemt de weefselspanning toe, gaat de fascia praetibialis bol staan en wordt de zwelling met het blote oog zichtbaar en kan men zelfs pulsaties van het hard gespannen spierweefsel waarnemen. Door de hoge spanning in het spierweefsel worden vooral de kleinere arteriën en venen dichtgedrukt, waardoor een relatieve ischémie van het spierweefsel bij inspanning ontstaat terwijl de produkten van het spiermetabolisme slechts traag worden afgevoerd. Het is zelfs denkbaar, dat hierdoor tenslotte spierinfarcering en necrose kan ontstaan.

De therapie, die hieruit kan worden afgeleid, is even simpel, als afdoende gebleken, namelijk resectie van een reep uit de fascia praetibialis.

L. J. Bastiaans.

Boekbespreking

J. Willemse. De motoriek van de pasgeborene in de eerste levensuren. Uitgeverij Erven J. Bijleveld, Utrecht, 1961. 115 bladzijden, prijs f 12,90.

De schrijver deelt in dit, oorspronkelijk als dissertatie uitgegeven, boek de resultaten mede van een neurologisch onderzoek van de motoriek van 140 normale pasgeborenen. Het tijdstip van het onderzoek lag tussen een half uur en twee uur na de geboorte. De meer dan veertig afbeeldingen stammen uit een film „Neurologisch onderzoek van de motoriek bij pasgeborenen” gemaakt in samenwerking met de „Stichting Film en Wetenschap — Universitaire Film” te Utrecht.

Het boekje is prettig te lezen en voor de huisarts belangrijk, vooral wanneer hijzelf bevallingen leidt. Door middel van het hier beschreven eenvoudige onderzoek is het immers vaak mogelijk in een zeer vroeg stadium afwijkingen op het spoor te komen. Dat het onderzoek eenvoudig is moge blijken uit de volgende zin uit de inleiding: „Het instrumentarium bestond uit een kleine reflexhamer en een naald met stompe punt”.

Een uitvoerige lijst van geraadpleegde literatuur is aanwezig. G. J. Bremer.

P. W. Koppius. Leerboek voor moederschapzorg en kinderverhygiëne. Onder redactie van Dr G. J. Planting. Derde druk. Van Gorcum en Comp. N.V., Assen. 1962. 624 bladzijden, prijs f 12,50.

Van dit leerboek, uitgegeven onder auspiciën van de „Nederlandse Bond van Moederschapzorg en Kinderhygiëne”, is nu de derde, geheel opnieuw bewerkte, druk verschenen. Het boek is sinds de eerste druk (1957) van 324 tot 624 bladzijden in omvang toegenomen en heeft daardoor zeker aan waarde gewonnen. In zijn inleiding tot de eerste druk schreef Muntendam: „Naast het gebruik in de opleiding en voor de aantekeningen wijkverpleegster en kinderverpleegster zal dit leerboek zijn weg vinden bij het onderwijs aan de aanstaande artsen, terwijl het een waardevolle aanwinst zal zijn voor de boekerij van de gevestigde geneeskundigen, wier belangstelling uitgaat naar de sociaal geneeskundige vraagstukken met betrekking tot de moeder en het kind.” Deze aanbeveling geldt beslist ook voor deze uitgave.

Hoewel enkele hoofdstukken duidelijk „van achter het bureau” zijn geschreven, waarbij de problemen zo prettig eenvoudig kunnen worden gesteld en opgelost, zal de huisarts in dit boek veel kunnen vinden dat voor hem van waarde is.

De prijs van dit goed uitgegeven boek kon laag blijven dankzij de steun van de „Nederlandse Bond van Moederschapzorg en Kinderhygiëne”. G. J. Bremer

Het lezen waard

Het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft onlangs (1963) uitgegeven een „Diagnose-statistiek bedrijfsverenigingen 1958” waarin morbiditeitsgegevens zijn verwerkt betreffende ongeveer 1,2 miljoen ziektegevallen. De gegevens stammen van de uitvoeringsorganen van de ziektewet.

Aangezien morbiditeitsstatistieken in Nederland zeldzaam zijn is dit boekje voor de arts zeer het lezen waard, temeer daar er speciale hoofdstukken worden gewijd aan geselecteerde ziekten, waaronder neurosen, ziekten van de venen, ulcus ventriculi en duodeni, hepatitis, bacteriële huidinfecties en hernia nuclei pulposi.

Verkrijgbaar bij uitgeverijmaatschappij W. de Haan N.V., Zinzendorflaan 3, Zeist en bij de boekhandel; 84 bladzijden, prijs f 7,90.